

Spis treści

Przedmowa

Organizacja opieki medycznej nad kobietą w ciąży *Grzegorz H. Bręborowicz, Mirosław Wielgoś, Krzysztof Czajkowski*

ROZDZIAŁ 1. CIĄŻA O PRZEBIEGU PRAWIDŁOWYM

1.1. Zapłodnienie -*Leszek Pawelczyk, Monika Sedyńska-Szuster*

1.1.1. Przygotowanie komórki jajowej do zapłodnienia

1.1.2. Przygotowanie plemników do zapłodnienia

1.1.3. Penetracja plemników

1.1.4. Zapobieganie polispermii

1.1.5. Fuzja gamet

1.1.6. Następstwa zapłodnienia

1.2. Płód i popłód

1.2.1. Rozwój oraz budowa zarodka i płodu -*Anna Roztocka-Kuc*

1.2.2. Rozwój, budowa i hormonalna czynność popłodu *Piotr Oszukowski*

1.2.3. Płyn owodniowy -*Agata Szpera-Goździewicz*

1.3. Immunologia ciąży -*Łukasz Wicherek, Agnieszka Lewandowska, Katarzyna Kosińska-Kaczyńska*

1.3.1. Tolerancja immunologiczna matki względem antygenów płodu

1.3.2. Rola komórek układu odpornościowego matki w przebiegu porodu

1.3.3. Perspektywy

1.4. Zmiany ustrojowe w przebiegu ciąży *Agata Szpera-Goździewicz*

- 1.4.1. Układ sercowo-naczyniowy
- 1.4.2. Układ krzepnięcia
- 1.4.3. Układ oddechowy
- 1.4.4. Układ moczowy
- 1.4.5. Układ pokarmowy
- 1.4.6. Gruczoły wydzielania wewnętrznego
- 1.4.7. Układ mięśniowo-szkieletowy
- 1.4.8. Oko
- 1.4.9. Zmiany w metabolizmie
- 1.4.10. Przepływ krwi przez macicę

1.5. Rozpoznanie ciąży i ustalenie terminu porodu *Robert Z. Spaczyński*

- 1.5.1. Objawy podmiotowe
- 1.5.2. Objawy przedmiotowe
- 1.5.3. Pewne objawy przedmiotowe
- 1.5.4. Ustalenie terminu porodu

1.6. Żywienie w okresie ciąży i połogu *Agnieszka Dobrowolska, Alina Batur, Martyna Marciniak*

- 1.6.1. Okres przedkoncepcyjny
- 1.6.2. Metabolizm w okresie ciąży
- 1.6.3. Zapotrzebowanie na energię oraz udział makro- i mikroskładników w diecie
- 1.6.4. Struktura spożycia podstawowych składników pokarmowych
- 1.6.5. Suplementacja żywienia w okresie ciąży
- 1.6.6. Połóg – okres karmienia (żywienie kobiet karmiących)

1.6.7. Konsekwencje nieprawidłowego odżywiania się w okresie ciąży

ROZDZIAŁ 2. CIĄŻA O PRZEBIEGU NIEPRAWIDŁOWYM

2.1. Poronienie - *Piotr Laudański*

2.1.1. Definicja

2.1.2. Epidemiologia

2.1.3. Etiologia

2.1.4. Diagnostyka i postępowanie

2.1.5. Diagnostyka różnicowa

2.1.6. Postępowanie w poronieniach

2.1.7. Poronienia nawracające

2.1.8. Zapobieganie poronieniom

2.1.9. Postępowanie u pacjentek po poronieniu

2.2. Ciąża ektopowa - *Tomasz Paszkowski*

2.2.1. Definicja

2.2.2. Epidemiologia

2.2.3. Etiopatogeneza

2.2.4. Postaci kliniczne ciąży ektopowej

2.2.5. Diagnostyka ciąży ektopowej

2.2.6. Leczenie ciąży ektopowej

2.2.7. Sytuacja kliniczna

2.3. Nieprawidłowy czas trwania ciąży - *Jarosław Kalinka, Adam Bitner*

2.3.1. Poród przedwczesny

2.3.2. Ciąża po terminie

2.4. Niepowściągliwe wymioty ciężarnych - *Beata Kubiaczyk-Paluch, Grzegorz H. Brębołowicz*

2.4.1. Etiopatogeneza

- 2.4.2. Rozpoznanie
- 2.4.3. Postępowanie terapeutyczne
- 2.5. Konflikt serologiczny -*Mirosław Wielgoś, Longin Marianowski, Przemysław Kosiński*
 - 2.5.1. Etiopatogeneza
 - 2.5.2. Diagnostyka
 - 2.5.3. Leczenie
 - 2.5.4. Profilaktyka
- 2.6. Krwawienia w okresie ciąży -*Grzegorz Kruszyński, Grzegorz H. Bręborowicz*
 - 2.6.1. Łožysko przodujące (placenta praevia)
 - 2.6.2. Łožysko wrośnięte
 - 2.6.3. Przedwczesne oddzielenie łożyska
 - 2.6.4. Naczynia przodujące
 - 2.6.5. Pęknięcie macicy
 - 2.6.6. Podsumowanie
- 2.7. Wielowodzie i małowodzie -*Krzysztof Preis, Małgorzata Świątkowska-Freund*
 - 2.7.1. Wielowodzie
 - 2.7.2. Małowodzie
- 2.8. Ciąża wielopłodowa -*Witold Malinowski*
 - 2.8.1. Powstawanie ciąży wielopłodowej
 - 2.8.2. Epidemiologia
 - 2.8.3. Jatroenna ciąża wielopłodowa
 - 2.8.4. Ciąża bliźniacza heterotopowa
 - 2.8.5. Popłody ciąż bliźniaczych
 - 2.8.6. Określanie zygotyczności
 - 2.8.7. Rozpoznanie ciąży wielopłodowej
 - 2.8.8. Powikłania w przebiegu ciąży wielopłodowej

- 2.8.9. Wady rozwojowe i anomalie chromosomalne
- 2.8.10. Umieralność okołoporodowa płodów i noworodków pochodzących z ciąży wielopłodowych
- 2.9. Obumarcie płodu -*Anna Dera-Szymanowska, Grzegorz H. Bręborowicz*
 - 2.9.1. Definicja
 - 2.9.2. Epidemiologia
 - 2.9.3. Etiopatogeneza
 - 2.9.4. Rozpoznanie
 - 2.9.5. Opieka nad kobietą w ciąży powikłanej obumarciem płodu
 - 2.9.6. Prowadzenie ciąży u kobiety z obumarciem płodu w wywiadzie
 - 2.9.7. Ciąża wielopłodowa
- 2.10. Koagulopatie położnicze -*Joanna Świder-Musielak*
 - 2.10.1. Układ hemostazy w ciąży o przebiegu prawidłowym
 - 2.10.2. Koagulopatie położnicze
 - 2.10.3. Zespół rozsianego wykrzepiania wewnątrznaczyniowego (DIC)
 - 2.10.4. Wrodzone skazy krwotoczne: choroba von Willebranda
 - 2.10.5. Małopłytkowość
 - 2.10.6. Trombofilie wrodzone
 - 2.10.7. Żyłna choroba zakrzepowo-zatorowa (ŻChZZ)
- 2.11. Nieprawidłowe wzrastanie płodu: hipotrofia i hipertrofia -*Dorota Bomba-Opoń*
 - 2.11.1. Definicja
 - 2.11.2. Etiologia
 - 2.11.3. Hipotrofia płodu
 - 2.11.4. Hipertrofia płodu

2.12. Niewydolność cieśniowo-szyjkowa *-Grzegorz H. Bręborowicz*

2.12.1. Definicja

2.12.2. Etiopatogeneza

2.12.3. Rozpoznanie

2.12.4. Leczenie

2.12.5. Rokowanie

2.13. Przedwczesne pęknięcie błon płodowych *Przemysław Oszukowski, Agnieszka Pięta-Dolińska*

2.13.1. Definicja

2.13.2. Budowa błon płodowych

2.13.3. Etiopatogeneza przedwczesnego pęknięcia błon płodowych

2.13.4. Rozpoznanie i postępowanie diagnostyczne

2.13.5. Rozpoznanie różnicowe

2.13.6. Powikłania przedwczesnego odpływania płynu owodniowego

2.13.7. Leczenie i postępowanie położnicze

ROZDZIAŁ 3. CHOROBY WSPÓLISTNIEJĄCE Z CIĄŻĄ

3.1. Farmakoterapia w okresie ciąży *-Marzena Dworacka*

3.1.1. Teratogenność – działanie embrio– i fetotoksyczne leków

3.1.2. Klasyfikacja leków pod względem ich potencjalnego wpływu na zarodek lub płód

3.1.3. Leki stosowane w leczeniu niektórych objawów i schorzeń występujących w przebiegu ciąży

3.1.4. Ogólne zasady stosowania leków w okresie ciąży

- 3.2. Nadciśnienie tętnicze -*Bożena Leszczyńska-Gorzelak, Radziław Mierzyński, Elżbieta Poniedziałek-Czajkowska*
- 3.2.1. Nadciśnienie tętnicze przewlekłe
 - 3.2.2. Stan przedrzucawkowy
 - 3.2.3. Stan przedrzucawkowy współwystępujący z przewlekłym nadciśnieniem tętniczym
 - 3.2.4. Leczenie nadciśnienia tętniczego u kobiet w ciąży
 - 3.2.5. Rzucałka
 - 3.2.6. Postępowanie po porodzie
 - 3.2.7. Zespół HELLP
- 3.3. Choroby wątroby -*Mateusz Madejczyk, Katarzyna Panecka-Mysza, Grzegorz H. Brębołowicz*
- 3.3.1. Choroby wątroby występujące tylko w okresie ciąży
 - 3.3.2. Choroby wątroby współistniejące z ciążą
- 3.4. Zakażenia układu moczowego -*Tomasz Rechberger, Paweł Miotła*
- 3.4.1. Bezobjawowa bakteriuria
 - 3.4.2. Kamica układu moczowego
 - 3.4.3. Ostre zapalenie pęcherza moczowego
 - 3.4.4. Ostre odmiedniczkowe zapalenie nerek
 - 3.4.5. Wielotorbielowate zwyrodnienie nerek
 - 3.4.6. Ostre uszkodzenie nerek
 - 3.4.7. Zespół nerczycowy
 - 3.4.8. Przewlekłe choroby nerek, ciąża po przeszczepieniu nerki oraz w okresie dializoterapii
- 3.5. Choroby układu sercowo-naczyniowego -*Romuald Ochotny*
- 3.5.1. Diagnostyka
 - 3.5.2. Poradnictwo genetyczne i diagnostyka prenatalna
 - 3.5.3. Wybrane choroby układu sercowo-naczyniowego

- 3.5.4. Interwencje u matki podczas ciąży i rozwiązanie ciąży
- 3.5.5. Najczęściej stosowane grupy leków
- 3.5.6. Protezy zastawkowe i leczenie przeciwzakrzepowe
- 3.5.7. Antykoncepcja i wspomaganie rozrodu
- 3.6. Choroby układu krwiotwórczego *-Agata Szpera-Goździewicz*
 - 3.6.1. Niedokrwistość z niedoboru żelaza
 - 3.6.2. Niedokrwistość z niedoboru kwasu foliowego
 - 3.6.3. Niedokrwistość z niedoboru witaminy B12
 - 3.6.4. Niedokrwistość poporodowa
- 3.7. Cukrzyca *-Ewa Wender-Ożegowska*
 - 3.7.1. Cukrzyca a zmiany metaboliczne
 - 3.7.2. Ciąża u kobiety chorej na cukrzycę
 - 3.7.3. Noworodek matki chorującej na cukrzycę
 - 3.7.4. Postępowanie u pacjentki z cukrzycą
 - 3.7.5. Cukrzyca ciążowa
- 3.8. Choroby gruczołów dokrewnych *-Marek Ruchała, Ewelina Szczepanek-Parulska*
 - 3.8.1. Choroby tarczycy
 - 3.8.2. Choroby przysadki
 - 3.8.3. Choroby nadnerczy
- 3.9. Choroby autoimmunologiczne *-Justyna Teliga-Czajkowska*
 - 3.9.1. Zespół antyfosfolipidowy
 - 3.9.2. Toczeń rumieniowaty układowy
 - 3.9.3. Zespół Sjögrena
 - 3.9.4. Toczeń rumieniowaty noworodków
 - 3.9.5. Twardzina układowa
 - 3.9.6. Reumatoidalne zapalenie stawów oraz zeszywniające zapalenie stawów kręgosłupa
 - 3.9.7. Miastenia

- 3.9.8. Pemfigoid ciężarnych
- 3.10. Nowotwory -*Grzegorz H. Brębołowicz, Wiesław Markwitz, Krzysztof Czajkowski*
 - 3.10.1. Leczenie nowotworów u kobiet w ciąży
 - 3.10.2. Nowotwory łagodne
 - 3.10.3. Nowotwory złośliwe
- 3.11. Choroby układu oddechowego -*Karolina Gruca-Stryjak, Szczepan Cofta*
 - 3.11.1. Infekcje górnych dróg oddechowych
 - 3.11.2. Pozaszpitalne zapalenie płuc
 - 3.11.3. Grypa i inne wirusowe zapalenia płuc
 - 3.11.4. Ospa wietrzna
 - 3.11.5. Szpitalne zapalenie płuc
 - 3.11.6. Astma
 - 3.11.7. Gruźlica
 - 3.11.8. Sarkoidoza
 - 3.11.9. Zatorowość płucna
 - 3.11.10. Obturacyjny bezdech senny
- 3.12. Zakażenia i zarażenia -*Dorota Nowakowska, Jan Włczyński*
 - 3.12.1. Zakażenia bakteriami
 - 3.12.2. Zakażenia wirusami
 - 3.12.3. Zarażenia pierwotniakami
 - 3.12.4. Zarażenia grzybami
- 3.13. Choroby neurologiczne -*Michał K. Owecki, Wójciech Kozubski*
 - 3.13.1. Choroby naczyniowe mózgu
 - 3.13.2. Choroby nerwowo-mięśniowe
 - 3.13.3. Guzy mózgu
 - 3.13.4. Bóle głowy

- 3.13.5. Padaczka
- 3.13.6. Stwardnienie rozsiane
- 3.14. Otyłość -*Ewa Romejko-Wólniewicz, Krzysztof Czajkowski*
 - 3.14.1. Określanie nadwagi i otyłości u kobiet
 - 3.14.2. Epidemiologia i etiologia
 - 3.14.3. Rozwój nadwagi i otyłości w poszczególnych okresach życia
 - 3.14.4. Przyrost masy ciała w okresie ciąży
 - 3.14.5. Otyłość a przebieg ciąży
- 3.15. Zdrowie psychiczne kobiet w ciąży i w okresie okołoporodowym -*Magdalena Dutsch-Wicherek, Agnieszka Lewandowska, Katarzyna Gorzelnik, Michał Lew-Starowicz*
 - 3.15.1. Wstęp
 - 3.15.2. Klasyfikacje zaburzeń psychicznych występujących w okresie okołoporodowym
 - 3.15.3. Patofizjologia zaburzeń psychicznych okresu okołoporodowego
 - 3.15.4. Czynniki ryzyka
 - 3.15.5. Przebieg rozpoznanych wcześniej zaburzeń psychicznych w trakcie ciąży
 - 3.15.6. Zaburzenia psychiczne występujące u kobiet w ciąży
 - 3.15.7. Okres poporodowy
 - 3.15.8. Leczenie psychiatryczne w okresie okołoporodowym

ROZDZIAŁ 4. PORÓD

- 4.1. Anatomia miednicy -*Andrzej K. Bręborowicz, Grzegorz H. Bręborowicz*
 - 4.1.1. Miednica kostna
 - 4.1.2. Srom – zewnętrzne narządy płciowe

- 4.1.3. Wewnętrzne narządy płciowe
- 4.1.4. Dno miednicy
- 4.2. Poród prawidłowy -*Hubert Huras, Grzegorz H. Bręborowicz*
 - 4.2.1. Definicja
 - 4.2.2. Płód jako podmiot porodu
 - 4.2.3. Mechanizm porodu
 - 4.2.4. Przebieg porodu
- 4.3. Preindukcja i indukcja porodu -*Grzegorz H. Bręborowicz, Hubert Huras*
 - 4.3.1. Preindukcja porodu
 - 4.3.2. Indukcja porodu
- 4.4. Poród nieprawidłowy
 - 4.4.1. Miednicowe położenie płodu -*Witold Malinowski*
 - 4.4.2. Poród w nieprawidłowym ułożeniu płodu -*Krzysztof Szymanowski*
 - 4.4.3. Poród w nieprawidłowych ustawieniach płodu -*Krzysztof Szymanowski*
 - 4.4.4. Poród u kobiet w ciąży wielopłodowej -*Witold Malinowski*
 - 4.4.5. Poród u kobiet z nieprawidłową budową miednicy -*Krzysztof Szymanowski*
 - 4.4.6. Poród po cięciu cesarskim -*Grzegorz H. Bręborowicz*
- 4.5. Poród patologiczny -*Krzysztof Czajkowski*
 - 4.5.1. Zaburzenia czynności skurczowej mięśnia macicy
 - 4.5.2. Nieprawidłowy przebieg III okresu porodu
- 4.6. Operacje położnicze -*Grzegorz H. Bręborowicz, Andrzej K. Bręborowicz*
 - 4.6.1. Cięcie cesarskie
 - 4.6.2. Wyciągacz próżniowy

- 4.6.3. Operacja kleszczowa
- 4.6.4. Operacje w położeniu poprzecznym płodu
- 4.6.5. Dystocja barkowa
- 4.6.6. Wycinanie macicy
- 4.6.7. Okołoporodowe wycięcie macicy
- 4.6.8. Nacięcie krocza
- 4.6.9. Postępowanie w przypadku wypadniętej pępowiny
- 4.7. Krwotoki poporodowe -*Grzegorz Kruszyński, Grzegorz H. Bręborowicz*
 - 4.7.1. Etiologia
 - 4.7.2. Profilaktyka
 - 4.7.3. Postępowanie
 - 4.7.4. Podsumowanie
- 4.8. Znieczulenie w czasie porodu -*Michał Gaca*
 - 4.8.1. Fizjologiczne zmiany związane z ciążą
 - 4.8.2. Ocena przedoperacyjna
 - 4.8.3. Problemy związane ze znieczuleniem w trakcie porodu
 - 4.8.4. Rodzaje znieczuleń wykonywanych do porodu
 - 4.8.5. Analgezja zewnątrzoponowa do porodu siłami i drogami natury
 - 4.8.6. Znieczulenie do cięcia cesarskiego

ROZDZIAŁ 5. POŁÓG - *Elżbieta Ronin-Walknowska*

- 5.1. Fizjologia połogu
 - 5.1.1. Połogowe zmiany ogólnoustrojowe
 - 5.1.2. Laktacja
 - 5.1.3. Połogowe zmiany w narządach płciowych
 - 5.1.4. Postępowanie w połogu
- 5.2. Powikłania połogowe

- 5.2.1. Zakażenie połogowe
- 5.2.2. Choroba zakrzepowa
- 5.2.3. Późne krwawienia poporodowe
- 5.2.4. Zaburzenia laktacji
- 5.3. Leki stosowane w okresie laktacji
 - 5.3.1. Wybrane grupy leków, które można zastosować podczas laktacji
 - 5.3.2. Szczepienia
 - 5.3.3. Antykoncepcja w okresie karmienia piersią
 - 5.3.4. Karmienie piersią a badania radiologiczne

ROZDZIAŁ 6. DIAGNOSTYKA ROZWOJU I STANU PŁODU

- 6.1. Niedotlenienie płodu -*Andrzej K. Bręborowicz, Grzegorz H. Bręborowicz*
 - 6.1.1. Transport gazów między matką a płodem
 - 6.1.2. Mechanizmy kontroli układu krążenia płodu a niedotlenienie
 - 6.1.3. Potencjalne przyczyny niedotlenienia w czasie porodu
 - 6.1.4. Kliniczne aspekty rozpoznania niedotlenienia w okresie ciąży
- 6.2. Diagnostyka prenatalna -*Piotr Sieroszewski, Elżbieta Baś-Budecka*
 - 6.2.1. Nieinwazyjne metody diagnostyki prenatalnej
 - 6.2.2. Inwazyjne metody diagnostyki prenatalnej
- 6.3. Badanie równowagi kwasowo-zasadowej -*Beata Kubiacyk-Paluch, Andrzej K. Bręborowicz, Grzegorz H. Bręborowicz*
 - 6.3.1. Pobieranie krwi płodu w trakcie kordocentezy
 - 6.3.2. Badanie krwi włosniczkowej ze skalpu płodu
 - 6.3.3. Ocena krwi pępowinowej po porodzie

6.4. Ocena aktywności ruchowej płodu *-Andrzej K. Brębołowicz, Beata Kubiaczyk-Paluch*

6.4.1. Ocena ruchów płodu przez ciężarną

6.4.2. Aktografia i kardiokografia

6.4.3. Profil biofizyczny płodu

6.4.4. Postępowanie kliniczne w zależności od wyniku badania profilu biofizycznego płodu

6.4.5. Stany zachowywania się płodu

6.5. Ocena czynności serca płodu w okresie ciąży i podczas porodu
- Grzegorz H. Brębołowicz

6.5.1. Osluchiwanie czynności serca płodu

6.5.2. Kardiokografia

6.5.3. Elektrokardiografia płodowa

6.5.4. Biofizyczny profil płodu

6.6. Ultrasonografia w położnictwie *-Piotr Węgrzyn*

6.6.1. Badanie ultrasonograficzne wykonywane między 1. a 14. tygodniem ciąży

6.6.2. Badanie ultrasonograficzne wykonywane między 18. a 22. tygodniem ciąży oraz między 28. a 32. tygodniem ciąży

6.7. Zastosowanie badań dopplerowskich w położnictwie -
Bartłomiej Myszkowski, Szymon Bednaek, Mariusz Dubiel

6.7.1. Podstawy fizyczne badań dopplerowskich

6.7.2. Rodzaje badań dopplerowskich

6.7.3. Diagnostyka dopplerowska w położnictwie

ROZDZIAŁ 7. NOWORODEK

7.1. Adaptacja noworodka do życia zewnątrzmacicznego *Janusz Gadzinowski, Bogumiła Stoińska, Marta Szymankiewicz*

7.2. Ocena stanu noworodka po porodzie *-Marta Szymankiewicz*

7.3. Podstawy patologii noworodka -*Marta Szymankiewicz*

- 7.3.1. Krwaki podkostnowy
- 7.3.2. Złamanie obojczyka
- 7.3.3. Porażenie nerwu twarzowego
- 7.3.4. Zespół zaburzeń oddychania (ZZO)
- 7.3.5. Zespół aspiracji smółki
- 7.3.6. Zapalenie płuc
- 7.3.7. Dysplazja oskrzelowo-płucna
- 7.3.8. Żółtaczki
- 7.3.9. Przetrwwały przewód tętniczy (PDA)
- 7.3.10. Martwicze zapalenie jelit
- 7.3.11. Krwawienia śródczaszkowe